

วิทยานิพนธ์เรื่อง “เมื่อผู้หญิงเป็นหมอดู : กรณีศึกษา แม่และหมอดูหญิงในเครือข่าย” ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาว่า ผู้หญิงมีกระบวนการเข้าสู่การเป็นหมอดูได้อย่างไร และเมื่อผู้หญิงเป็นหมอดูแล้วมีแบบแผนและวิธีการให้คำทำนายตลอดจนวิธีปฏิบัติต่อผู้มารับคำทำนายอย่างไร นอกจากนี้ยังศึกษาถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงที่เป็นหมอดูกับผู้มารับคำทำนาย ตลอดจนหมอดูหญิงนั้นมีความคาดหวังต่ออาชีพนี้อย่างไร

ที่ผ่านมาผู้ศึกษาพบว่ายังไม่มีใครทำการศึกษาเรื่องนี้และเนื่องจากผู้ศึกษามี “แม่” เป็นหมอดู จึงมีโอกาสดำเนินการคลุกคลีใกล้ชิดกับชีวิตของผู้หญิงที่เป็นแม่และเป็นหมอดูในเวลาเดียวกัน ผู้ศึกษาได้รับอิทธิพลของโหราศาสตร์จากแม่เสมอมา “หมอดู” คำนี้ที่สมัยอดีตมีในผู้ชายเท่านั้น แต่ปัจจุบันสามารถพบหมอดูทั้งผู้หญิงและผู้ชายมากมายในสังคม แต่ละคนล้วนแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของอายุ วิธีการพยากรณ์ แนวความคิด หรือแม้แต่ความเชื่อก็ตาม ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจในอาชีพนี้เป็นอย่างยิ่ง และต้องการศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตหมอดูหญิงทั้งที่ดำรงเป็นอาชีพ คือ มีห้องโหรหรือมีคำครุและเพื่อจุดประสงค์ในทางอื่น

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงมูลเหตุอันสำคัญของผู้หญิงต่อการตัดสินใจเป็นหมอดู อันประกอบไปด้วยกระบวนการขั้นตอนต่างๆ และเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาไปสู่การเป็นหมอดู เพื่อศึกษาถึงแบบแผนและวิธีการพยากรณ์ ตลอดจนบทบาทของการเป็นหมอดู เพื่อศึกษาการสร้างตัวตนของผู้หญิงที่เป็นหมอดูผ่านชุดความรู้โหราศาสตร์ที่ได้ศึกษามาในระดับหนึ่งอย่างมีระบบจากสถาบันการศึกษาหลายแขนง และศึกษาถึงการสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหมอดูหญิงและผู้หญิงที่มารับคำทำนาย ตลอดจนศึกษาสภาพและปัญหาของผู้หญิงรวมถึงปัจจัยที่มีผลผลักดันให้ผู้หญิงตัดสินใจมาหาหมอดู โดยกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษานี้มีทั้งสิ้น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มของแม่(ของผู้ศึกษา)และหมอดูหญิงจำนวน 4 ท่านที่รู้จักและมีความสัมพันธ์อันดีกับแม่ กลุ่มผู้หญิงที่มารับคำทำนาย จำนวน 10 คน และกลุ่มญาติสนิทหรือคนสนิทของหมอดูหญิง จำนวน 5 คนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษานี้ ภายใต้แนวคิดแบบสตรีนิยม

ผลจากการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ผลักดันให้ผู้หญิงมาเป็นหมอดูนั้น เกิดจากภูมิหลังของผู้หญิงแต่ละคน โดยมีภาวะเงื่อนไขในเชิงลบที่คล้ายกันคือ สภาพสังคมของผู้หญิงในช่วงเวลานั้น ได้แก่ ครอบครัวหย่าร้าง ปัญหาหนี้สิน ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ไม่มั่นคง รู้สึกเหงาไม่มีเพื่อนคู่ใจ และความต้องการที่จะสามารถทำนายชะตาของตนเองเนื่องจากการเกิดความไม่แน่นอนใน

ชีวิต ทั้งนี้ยังขึ้นอยู่กับความเชื่อดั้งเดิมของผู้หญิงแต่ละคนด้วย บนเส้นทางของการเข้าสู่อาชีพหมอดูหญิง ผู้หญิงแต่ละคนได้เข้าศึกษาเรียนรู้กันหลายวิชา ทุกคนมีความตั้งใจ อดทน ขยันและเพียรพยายามจนสุดท้ายสามารถสำเร็จในวิชาทางโหราศาสตร์ต่างๆ มากกว่าหนึ่งศาสตร์ โดยมีเหตุผลว่า หากจะเป็นหมอดูแล้วต้องมีความรู้หลายๆ เรื่องและควรเรียนรู้ไว้ให้มากที่สุด สำหรับแบบแผนและวิธีการพยากรณ์ วิชาเลขเจ็ดตัวพื้นฐาน คือ วิชาที่หมอดูหญิงทุกท่านยอมรับและใช้ทำนายน ส่วนการเลือกวิธีสำหรับการพยากรณ์ของแต่ละท่าน ไม่ว่าจะเป็นลายมือ เลขเจ็ดตัวพื้นฐาน เลขเจ็ดตัวสี่ฐาน ไพ่ยิปซี และเลขศาสตร์(การตั้งชื่อ)นั้น จะมีลักษณะการเลือกด้วยเหตุผล คือเลือกเพราะได้ปรากฏแก่ตนเองแล้วว่าแม่นยำ ตรงกับชีวิตของตนเองจริงๆ เลือกเพราะอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้มีชื่อเสียงและเลือกเพราะความชอบ หมอดูแต่ละท่านมีบุคลิกลักษณะ ท่าทาง สีหน้า แววตา การใช้ถ้อยคำ การแสดงน้ำเสียง สไตส์การแต่งตัว รวมทั้งแนวความคิดที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งเหล่านี้ได้มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านตัวตนของทุกคนได้แตกต่างกันออกไป ขณะเดียวกันในแต่ละขั้นของการพัฒนาตัวเองเข้าสู่การเป็นหมอดูตลอดจนการดำรง บทบาทหมอดูนี้อีกก็ได้เกิดการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงและการสร้างตัวตนใหม่ของหมอดูหญิงได้ด้วยเช่นกัน

ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดเรื่องการเยียวยา(Healing) มาใช้สนับสนุนขั้นตอนที่หมอดูกำลังให้คำทำนาย เพราะทั้ง 14 ขั้นตอนที่เขียนขึ้นสำหรับเป็นเครื่องมือในการรักษาสภาพจิตใจของผู้หญิงที่ถูกคุกคามทางเพศนั้น แต่ละขั้นสามารถนำมาใช้พิจารณาพร้อมกับขณะการวิเคราะห์ดวงชะตาได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ทั้งหมดครบทุกขั้นตอน แต่สามารถดึงบางขั้นตอนมาใช้เฉพาะเรื่องที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้รับคำทำนาย และในงานศึกษาก็พบว่าหมอดูหญิงได้นำหลักการนี้มาปฏิบัติซึ่งสามารถเป็นกำลังใจและบรรเทาทุกข์ของผู้หญิงที่มารับคำทำนายได้เป็นอย่างดี เพราะจุดมุ่งหมายของหมอดูคือ อยากให้ผู้มารับคำทำนายสามารถยอมรับความจริงของชีวิตและดำรงอยู่ต่อไปในสังคมอย่างมีความสุข

การจะเป็นหมอดูได้ต้องมีผู้มารับคำทำนาย ซึ่งในปัจจุบันจะพบว่ามีอยู่ทุกระดับการศึกษา ทุกระดับอาชีพ ผู้ศึกษาได้ศึกษาผู้มารับคำทำนายที่เป็นผู้หญิง จำนวน 10 คน เพื่อต้องการทราบสาเหตุหรือปัจจัยของการมาดูหมอดู และพบว่าผู้หญิง 10 คนเป็นผู้มีปัญหา แต่ละปัญหาล้วนแตกต่างกันออกไปและเกิดความทุกข์ใจ วิตกกังวลใจไม่สามารถหาทางออกได้ จึงหันมาหาหมอดูผู้ซึ่งสามารถทำนายเหตุการณ์ล่วงหน้าให้ได้ ผู้ศึกษายังพบว่าหากปัญหาของผู้มารับคำทำนายตรงกับประสบการณ์ของหมอดูหญิงแล้วหรือที่เรียกว่าประสบการณ์ร่วม ก็จะทำให้สามารถช่วยกันแก้ไขปัญหามาทางออกได้เร็วขึ้น และก่อให้เกิดความสัมพันธ์แน่นแฟ้น เกิดความเข้าใจกันเป็นอย่างดี และหากผู้มารับคำทำนายไปแล้วรู้สึกพอใจก็จะอยากกลับมาหาอีก

โดยให้ทัศนคติว่า หมอดูไม่เพียงแต่เป็นหมอดูเท่านั้น แต่ยังเปรียบเสมือนญาติพี่น้อง เพื่อนและที่พึ่งทางใจ ในที่สุดได้เป็นการเปิดพื้นที่ใหม่เล็กๆ ในสังคม พื้นที่ของผู้หญิงช่วยเหลือผู้หญิงด้วยกัน และไม่ได้ปิดกั้นผู้ชาย โดยการใช้ความรู้ของโหราศาสตร์เข้ามากำกับซึ่งผ่านการยอมรับจากทุกคนแล้วร่วมกัน

ในพื้นที่ใหม่ของผู้หญิงกลุ่มเล็กๆ นี้ได้สอดคล้องกับแนวคิดสตรีนิยมสายวัฒนธรรมที่ได้สนใจความเป็นตัวตนของผู้หญิงและสนใจที่จะเปลี่ยนแปลงตัวของผู้หญิงโดยตรง มิได้มุ่งที่จะเรียกร้องให้ผู้หญิงต้องไปมีบทบาทเด่นๆ ในสังคม มิได้มุ่งเรื่องความไม่เท่าเทียมกันชายหญิงแต่อย่างใด ผู้ศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการดำรงอยู่และการใช้ชีวิตของหมอดูผู้หญิง การดำรงไว้ซึ่งการมีน้ำใจ การไม่เห็นแก่ตัว การเอาใจใส่ดูแล การช่วยเหลือกันและกัน และต้องการให้สังคมกลับมาให้คุณค่าแก่ผู้หญิงในอาชีพหมอดูบ้างอย่างที่ผู้หญิงเป็น บนพื้นที่เล็กๆ แห่งนี้ไม่เพียงแต่เป็นพื้นที่เฉพาะหาซื้อกันด้วยราคาเท่านั้น แต่รวมถึงพื้นที่ทางจิตใจที่มีค่าและยิ่งใหญ่สำคัญต่อพวกเธอร่วมกันด้วย ผู้ศึกษาได้พบความรู้ใหม่ที่เกิดจากประสบการณ์ของหมอดูผู้หญิง ทัศนคติแนวความเชื่อ และจากเรื่องราวของผู้หญิงที่มารับคำทำนายทุกคน

บนอาชีพการเป็นหมอดูของผู้หญิงกลุ่มศึกษา พวกเธอได้ค้นพบและใช้พลังสร้างสรรค์ตัวเองให้อย่างเต็มศักยภาพ สามารถนำพาชีวิตของตนและผู้อื่นให้ไปสู่การดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข งานศึกษาชิ้นนี้ ผู้ศึกษามีได้มีเจตนาของการจะยกย่อง ยกยอ หรือเชิดชูผู้หญิงที่มีอาชีพหมอดูไปเสียทางเดียว แต่ได้รายงานผลการศึกษาที่ผู้ศึกษาตั้งใจสัมผัสและสังเกตการณ์ซึ่งได้เกิดขึ้นจริงๆ ทั้งหมด โดยจุดยืนของงานศึกษาชิ้นนี้ ผู้ศึกษาต้องการที่จะให้สังคมได้รู้ว่าอาชีพนี้สามารถเป็น “ทางเลือก” หนึ่งที่จะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าสำหรับผู้หญิงที่มีปัญหาในชีวิตได้

The thesis on "Woman As a Fortune - teller(Mor-Doo) : A Case Study of Mother and Her Network" aims at studying the process by which women enter this profession, the pattern and methods on giving predictions as well as how the Mor-Doo receive and treat their clients, the interaction between both parties and the female Mor-Doo's expectations from their profession.

After extensive documentary searching, the researcher found no previous studies on this topic. This kindled her interest to look into this area. The interest was augmented by the fact that the researcher's mother was herself a Mor-Doo. The researcher was familiar with the various sciences of prediction used by her mother which had an effect on her mother's view of life, and guidance and counsels she gave to her children. In the old days, there were only male Mor-Doo. Now we found both sexes practicing fortune-telling. Each differs in age, methods used for prediction, concepts or even beliefs. The researcher intended to study the experience of female Mor-Doo both as a means of earning money or for other purposes.

The purpose of this study was to find the main reasons why women decided to be a Mor-Doo. It covered the steps and conditions influencing and shaping women towards becoming a Mor-Doo. It looked into the patterns and methods the Mor-Doo used in predicting one's fortune; and the roles of being Mor-Doo. This is for the purpose of learning how these women built their ways to the profession, how much efforts they made to acquire knowledge from many Mor-Doo schools. The study also looked into the authoritative relationship between the female Mor-Doo and their female clients, the nature of the clients' problems and the factors that drove them to seek Mor-Doo's advice.

There were three target groups in this study namely : the researcher's mother and her four female Mor-Doo friends, one close friend of each Mor-Doo totalling five, and ten clients. The study is done under the concept of feminism.

The study revealed that : The reason why women became Mor-Doo was due to background of each person they were, however, under similar conditions such as disruptive families, divorces, financial troubles, insecure/fragile family relationship, feeling lost and lonely, and the need to be able to predict their own destiny due to the uncertainty of life. It also depended on each one's old beliefs. On the road to entering the profession, each woman studied many areas of Mor-Doo science. They were determined and made every effort to excel in the Mor-Doo profession that they finally graduated in more than one area of study. They reasoned that to be a Mor-Doo one needed to have a vast knowledge on the science. Therefore they should seek as much knowledge as possible. As for the common method of prediction accepted and used by all the Mor-Doo in our study was the "Lekh Jed Tua" technique. Other methods were palm reading, certain variations of Lekh Jed Tua, Taro cards and the science of numbers. On the question of how to choose which technique, each Mor-Doo adopted the one that proved to be most accurate and true to real life experience, the one recommended by their teachers and the one they felt more comfortable with. Each Mor-Doo differed in personalities, facial and eye expression, the use of words, tones, dressing styles and also in the ways of thinking and conceptualizing. At the same time, in each stage of self-development towards Mor-Doo profession and in maintaining the role of Mor-Doo, there were also development of changes in and self-rebuilding of the female Mor-Doo.

The healing concept was used in this study to support the prediction steps. This was because in the 14 steps prescribed therein as a tool of healing the mental health of sexually-harassed women, each and every one of them could be used to analyse one's misfortune. There was no need to use all the 14 steps – only some appropriate ones. The study found that the female Mor-Doo had adopted this principle into their practices and could well lift the spirit and alleviate the plight of their clients, since their purpose was mainly to make their clients accept the fact of life and take whatever life has to offer.

To be a Mor-Doo, one needs to have people come seeking their service. At present there were people of all educational levels and from all walks of life. There were 30 seekers of Mor-Doo service in this study. The researcher intended to investigate the causes and factors that drove them to seek the service. It was found that ten of them were faced with problems, were in great misery and anxiety and could not find a way out. They turned to a Mor-Doo who could predict their future. It was also found that if the plight of the service-seekers coincided with the Mor-Doo's personal experience, it was easier to come to a solution. Both parties developed a strong bond and understanding. The clients would return for more services afterwards. They felt that Mor-Doo were more than a fortune-teller, but were like friends or relatives they could rely on spiritually. In the end, it opened a new little corner in the social space occupied by women. They could help members of their own sex. At the same time they did not hinder men. Their advices were governed by the body of knowledge well accepted by their clients.

The new space for this small group conformed with the cultural feminism concept which focused on the identity of women and the change on their very selves. It did not call for their prominent social role nor the equality between the sexes. The researcher placed an emphasis on how female Mor-Doo led their lives and maintained their professional roles, their kindness, their caring, their being there to help each other and their wishes to be respected as female and female Mor-Doo. The space here was not only for commercial transaction. It encompassed spiritual space for all of them. The researcher discovered a new knowledge from the experience of female Mor-Doo, their point of view, their beliefs and the stories of their clients.

In their profession as Mor-Doo, they discovered their power and used it to the full potential for self-creation. They were able to lead happy life and help out others. The researcher had no intention whatsoever to overly praise them but truthfully reported what was learnt from the interviews and observations. The researcher stood ground to point out to society that Mor-Doo is another profession which could do lots of good to women who could not cope with their problems.